

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3MCdo/7/2011
Identifikačné číslo spisu:	5808202080
Dátum vydania rozhodnutia:	22.11.2012
Meno a priezvisko:	JUDr. Emil Franciscy
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2012:5808202080.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne Allianz - Slovenská poisťovňa, a.s., so sídlom v Bratislave, Dostojevského rad č. 4, IČO: 00 151 700, proti žalovanému E.A., bývajúcemu v L., zastúpenému JUDr. Ferdinandom Klinovským, advokátom so sídlom v Dolnom Kubíne, Radlinského č. 47, o zaplatenie 8 385,78 € s príslušenstvom, vedenej na Okresnom súde Námestovo pod sp. zn. 5 C 134/2008, o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti rozsudkom Krajského súdu v Žiline z 9. septembra 2010 sp. zn. 10 Co 192/2010 a Okresného súdu v Námestove z 22. februára 2010 č.k. 5 C 134/2008-96, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Žiline z 9. septembra 2010 sp. zn. 10 Co 192/2010 a rozsudok Okresného súdu Námestovo z 22. februára 2010 č.k. 5 C 134/2008-96 a vec vracia Okresnému súdu Námestovo na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

Okresný súd Námestovo rozsudkom z 22. februára 2010 č.k. 5 C 134/2008-96 uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobkyni 8 385,78 € spolu s 8,5 % ročným úrokom z omeškania od 2. júna 2008 až do zaplatenia a nahradiť jej trovy konania 529,31 €. Vychádzal z toho, že pri dopravnej nehode nákladného motorového vozidla, ktorú zapríčinil pod vplyvom alkoholu žalovaný, vznikla majiteľovi vozidla S. I.koda vo výške 8 385,78 €, ktorú tomuto, havarijne poistenému poškodenému, nahradila žalobkyňa 18. januára 2007. Výsledky vykonaného dokazovania preukázali, že žalovaný svojím konaním porušil viaceré povinnosti účastníka cestnej premávky (§ 3 ods. 1 a 2 písm. a/ zákona č. 315/1996 Z.z. o premávke na pozemných komunikáciách). Skutočnosť, že zaviniel dopravnú nehodu a tým spôsobil škodu, potvrdili aj závery vyplývajúce zo znaleckého posudku, v zmysle ktorých so zreteľom na rozhľadové podmienky v čase nehody (nočná doba, sneženie, chodec ležiaci v nereflexnom oblečení), predstavoval žalovaný ležiaci uprostred cesty náhlu prekážku; vodič havaroval iba preto, lebo náhle strhol volant, aby predišiel zraneniu žalovaného. Súd v konaní nezistil žiadne porušenie právnych povinností vodičom poškodeného vozidla. Pri maximálnej povolenej rýchlosti 60 km/hod. bola primeraná rýchlosť nákladného vozidla 55 km/hod., pričom za daných okolností (v uvedenom nočnom čase a nepriaznivom počasí) nič neopodstatňovalo predpoklad, že na ceste sa môže nachádzať ležiaci chodec. Za škodu zodpovedá teda výlučne žalovaný (§ 420 ods.1 Občianskeho zákonníka). Tým, že žalobkyňa

nahradiť poškodenému škodu, prešlo na ňu právo na náhradu škody (§ 813 ods. 1 Občianskeho zákonníka) vo výške uplatnenej žalobou. Žaloba je preto v plnom rozsahu opodstatnená. O povinnosti zaplatiť úroky z omeškania rozhodol súd podľa § 517 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Rozhodnutie o trovách konania odôvodnil podľa § 142 ods. 1 O.s.p.

Proti tomuto rozsudku podal žalovaný odvolanie. Krajský súd v Žiline rozsudkom z 9. septembra 2009 sp. zn. 10 Co 192/2010 napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil. Žalobcovi nepriznal náhradu trov odvolacieho konania. Stotožnil sa so skutkovými a právnymi závermi prvostupňového súdu a, vychádzajúc zo skutkového stavu zisteného súdom prvého stupňa, dospel k zhodnému uzáveru, že škoda vznikla výlučne zavinením žalovaného, bez akejkoľvek spoluúčasti vodiča poškodeného nákladného vozidla. Zhodol sa aj s názorom súdu prvého stupňa, že poskytnutím poistného plnenia prešlo na žalobkyňu právo na náhradu škody (§ 813 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Odvolací súd z týchto dôvodov napadnutý rozsudok potvrdil ako vecne správny (§ 219 O.s.p.). Náhradu trov odvolacieho konania žalobkyni nepriznal, lebo náhradu trov neuplatnila.

Na podnet žalovaného podal generálny prokurátor Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) mimoriadne dovolanie proti rozsudku odvolacieho súdu a prvostupňového súdu. Žiadal napadnuté rozhodnutia zrušiť a vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Podľa názoru generálneho prokurátora došlo v konaní k procesnej vade konania majúcej za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 243f ods. 1 písm. b/ O.s.p.) tým, že súdy dostatočne nezistili rozhodujúci skutkový stav a nevenovali náležitú pozornosť otázke, či v posudzovanej veci nie sú dané dôvody hodné osobitného zreteľa pre zníženie náhrady škody podľa § 450 Občianskeho zákonníka. V nadväznosti na to namietal, že napadnuté rozhodnutia spočívajú na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.).

Žalobkyňa vo vyjadrení k dovolaniu uviedla, že dôvody hodné osobitného zreteľa v zmysle § 450 Občianskeho zákonníka môžu mať vecnú alebo osobnú povahu. V danom prípade, i keď sa žalovaný nachádza v nepriaznivej finančnej situácii, vyznieva výrazne v jeho neprospech tá skutočnosť, že škodu zaviniť sám v stave ťažkej opitosti, do ktorej sa dobrovoľne uviedol. Vzhľadom na to nie sú podľa žalobkyne dané dôvody hodné osobitného zreteľa v zmysle uvedeného ustanovenia.

Žalovaný sa k mimoriadnemu dovolaniu písomne nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd rozhodujúci o mimoriadnom dovolaní (§ 10a ods. 3 O.s.p.) po zistení, že tento opravný prostriedok podal na podnet účastníka konania generálny prokurátor (§ 243e ods. 1 O.s.p.) v lehote jedného roka (§ 243g O.s.p.) proti rozhodnutiam, ktoré možno napadnúť mimoriadnym dovolaním, preskúmal tieto rozhodnutia bez nariadenia pojednávania (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 243a ods. 1 O.s.p.) v rozsahu podľa § 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 242 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie je opodstatnené.

Podľa § 243f ods. 1 O.s.p. možno mimoriadnym dovolaním napadnúť právoplatné rozhodnutie súdu za podmienok uvedených v § 243e, ak a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Na výskyt procesných vád konania vymenovaných v § 237 O.s.p. a tiež tzv. iných procesných vád konania majúcich za následok nesprávne rozhodnutie vo veci prihliada najvyšší súd v konaní o mimoriadnom dovolaní bez zreteľa na to, či boli alebo neboli generálnym prokurátorom uplatnené (viď § 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 242 ods. 1 O.s.p.).

Procesné vady konania vymenované v § 237 O.s.p. (§ 243f ods. 1 písm. a/ O.s.p.) neboli generálnym prokurátorom namietané a v konaní o mimoriadnom dovolaní ani nevyšli najavo.

Inou vadou konania (§ 243f ods. 1 písm. b/ O.s.p.) je procesná vada, ktorá na rozdiel od vád taxatívne vymenovaných v § 237 O.s.p. nezakladá zmätočnosť rozhodnutia. Jej príčinou je porušenie ustanovení

upravujúcich postup súdu v občianskom súdnom konaní a dôsledkom vecná nesprávnosť rozhodnutia. Podľa názoru generálneho prokurátora došlo v konaní k takejto vade tým, že súdy nevenovali dostatočnú pozornosť otázke, či nie sú dané dôvody hodné osobitného zreteľa pre zníženie náhrady škody podľa § 450 Občianskeho zákonníka.

Ak poistený má proti inému právo na náhradu škody spôsobenej poistnou udalosťou, prechádza jeho právo na poistiteľa, a to do výšky plnenia, ktoré mu poistiteľ poskytol (§ 813 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Ak prešlo na poistiteľa právo podľa odseku 1 proti fyzickej osobe, platí pri jeho uplatňovaní primerane ustanovenie § 450 (§ 813 ods. 2 Občianskeho zákonníka).

Podľa § 450 Občianskeho zákonníka z dôvodov hodných osobitného zreteľa súd náhradu škody primerane zníži. Vezme pritom zreteľ najmä na to, ako ku škode došlo, ako aj na osobné a majetkové pomery fyzickej osoby, ktorá ju spôsobila; prihliadne pritom aj na pomery fyzickej osoby, ktorá bola poškodená. Zníženie nemožno vykonať, ak ide o škodu spôsobenú úmyselne.

Ustanovenie § 450 Občianskeho zákonníka upravuje tzv. moderačné právo súdu (*ius moderandi*), ktoré sa primerane uplatňuje aj v tých prípadoch tzv. regresného práva poistiteľa, na ktoré sa vzťahuje § 813 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Zmyslom tohto moderačného práva je zmiernenie dopadov zodpovednosti za škodu na škodcu v tých prípadoch, v ktorých by uloženie povinnosti nahradiť škodu v plnom rozsahu predstavovalo preškodcu - so zreteľom na všetky okolnosti - neprimeranú tvrdosť (R 144/1951). Uvedené ustanovenie vychádza z toho, že v niektorých prípadoch hodných osobitného zreteľa, v ktorých škoda nebola spôsobená úmyselne, by uloženie povinnosti nahradiť škodu v neredukovanom rozsahu bolo v rozpore s preventívnymi aj reparačnými účinkami zodpovednosti za škodu, a tiež v rozpore s princípom spravodlivosti. Hľadiská, ktoré sú vymenované v § 450 Občianskeho zákonníka, sú uvedené len ako príklady (viď „najmä“ v texte ustanovenia), preto nie je vylúčené, že súd v rámci uplatnenia moderačného práva prihliadne, avšak vždy s adekvátnym odôvodnením, aj na iné individuálne, v zákone výslovne neuvedené okolnosti. Môže ísť o okolnosti vecnej povahy (vyplývajúce napríklad z toho, aká škoda vznikla, ako k nej došlo, čo ju spôsobilo) alebo osobnej povahy (kto škodu spôsobil, aké sú jeho osobné, zdravotné, sociálne pomery, komu bola škoda spôsobená a pod.). Osobitne treba zdôrazniť, že súd uplatňuje moderačné právo podľa tohto ustanovenia vždy bez ohľadu na to, či primerané zníženie náhrady niektorý z účastníkov konania navrhol (viď R 34/1969 a R 22/1979). I keď zákon neurčuje striktné kritériá, ktoré naplňujú obsah pojmu „dôvody hodné osobitného zreteľa“, ani nevyžaduje, aby boli splnené všetky výslovne vymenované kritériá, je nevyhnuté, aby súd v každom prípade všetky okolnosti, ktoré by z hľadiska aplikácie tohto ustanovenia mohli byť významné, poznal, posúdil, v rozhodnutí uviedol a výsledok posúdenia vysvetlil.

V danom prípade súdy nižších stupňov dospeli k záveru, že dopravnú nehodu a pri nej vzniknutú škodu spôsobil výlučne žalovaný. Zhodne tiež konštatovali, že žalobkyňa poskytla poškodenému poistné plnenie za žalovaného a že voči žalovanému opodstatnene uplatnila svoje regresné právo v zmysle § 813 Občianskeho zákonníka. Potiaľ generálny prokurátor správnosť ich rozhodnutí nespochybňuje; namieta ale, že v konaní došlo k tzv. inej vade majúcej za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Keďže v preskúmvanej veci prešli na žalobkyňu práva poškodeného voči fyzickej osobe, bola opodstatnená primeraná aplikácia § 450 Občianskeho zákonníka (§ 813 ods. 2 Občianskeho zákonníka). V zmysle vyššie uvedeného výkladu - aj bez toho, aby to žalovaný navrhol - mali súdy posúdiť, či nie sú dané dôvody hodné osobitného zreteľa, s prihliadnutím na ktoré treba zmierniť následky zodpovednosti za škodu dopadajúce na škodcu.

Z odôvodnení rozhodnutí súdov oboch nižších stupňov nevyplýva, či a ako sa súdy zaoberali otázkou uplatnenia moderačného práva (§ 813 ods. 2 Občianskeho zákonníka v spojení s § 450 Občianskeho zákonníka). Napadnuté rozhodnutia nevysvetľujú, či skutkové zistenia, ktoré vzali súdy na zreteľ pri rozhodovaní, (ne)prichádzali do úvahy ako prípadné dôvody, ktoré (ne)opodstatňujú redukcii výšky náhrady vyplývajúcej z regresného práva uplatneného žalobou. Z odôvodnení týchto rozhodnutí nevyplýva ani to, či súdy - z aspektov významných pre uplatnenie moderačného práva - zohľadňovali

všetky relevantné vecné a osobné hľadiská (viď vyššie) a k akým záverom pri tom dospeli. V dôsledku toho rozhodnutia napadnuté mimoriadnym dovolaním nemajú všetky zákonom predpokladané náležitosti (§ 157 ods. 2 O.s.p.) a sú nepreskúmateľné.

Nepreskúmateľnosť rozhodnutia súdu je vonkajším prejavom tzv. inej vady konania (R 111/1998). So zreteľom na to dospel najvyšší súd k záveru, že generálny prokurátor opodstatnene namieta, že v konaní došlo k tzv. inej procesnej vade majúcej za následok nesprávne rozhodnutie (§ 243f ods. 1 písm. b/ O.s.p.), a že dôvodne navrhuje, aby rozhodnutia súdov nižších stupňov boli zrušené. Najvyšší súd vzhľadom na to zrušil obe napadnuté rozhodnutia a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie (§ 243b ods. 2, 3 a 4 O.s.p v spojení s § 243i ods. 2 O.s.p.).

Pokiaľ generálny prokurátor namietal aj nesprávnosť právneho posúdenia veci (§ 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.), na ktorom spočívajú predmetné rozhodnutia, najvyšší súd uvádza, že právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Keďže súdy v danom prípade nevysvetlili, či a ako skúmali podmienky uplatnenia moderačného práva v zmysle § 450 Občianskeho zákonníka, a dostatočne neodôvodnili právne závery, ku ktorým dospeli, nemal najvyšší súd možnosť posúdiť správnosť právneho posúdenia, na ktorom založili svoje rozhodnutia.

Ak dôjde k zrušeniu napadnutého rozhodnutia, súd, ktorého rozhodnutie bolo zrušené, koná ďalej o veci. Pritom je právny názor súdu, ktorý rozhodoval o mimoriadnom dovolaní, záväzný. V novom rozhodnutí rozhodne súd znova aj o trovách pôvodného konania a konania o mimoriadnom dovolaní (viď primerane § 243d ods. 1 O.s.p. v spojení s § 243i ods. 2 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.